

“La voix d’une femme est-elle *nudité*?”

Explorations des sources principales & méthodologie

Kol-Elles - Edition Femmes & Synagogues 2021 - Emile Ackermann

<https://www.kol-elles.com> | <https://www.ayeka.net>

Sources bibliques (-1300 | -450)

1) Exode 15;20-21 שמות ט"ו:כ"א-כ"ב

כ) ותקח מרים הנביאה אֶת־תוף אֶת־רַךְ אֶת־הַתוף בְּיָדָהּ וַתִּצְאֶנּוּ כָּל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בַּתְּפִים וּבַמְּחֹלָת:

Miryam, la prophétesse, sœur d’Aaron, prit en main un tambourin et toutes les femmes la suivirent avec des tambourins et des instruments de danse.

וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיהוָה כִּי־גָאֵה גָאֵה סוּס וְרֹכֵבוֹ רָמָה בַּיָּם:

Et Miryam leur fit répéter: "Chantez l’Éternel, il est souverainement grand; coursier et cavalier, il les a lancés dans la mer..."

2) Juges 5;1-3 שופטים ה':א-ג

א) וַתִּשָּׂר דְּבוּרָה וּבָרַק בְּרֹאֲבִיגָעִים בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמֹר: ... אֲנֹכִי לַה' אֲנֹכִי אֲשִׁירָה אֲזַמְּרָה לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

Ce même jour, Débora et Barak, fils d’Abinoam, chantèrent ce cantique:

{ בַּהַתְּנַבֵּב עָם בָּרַכוּ יְהוָה: } { ס } { בַּפְּרָעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל } { ס }

Quand l’anarchie régnait en Israël, une poignée d’hommes s’est dévouée: rendez-en grâce à l’Éternel!

{ אֲזַמְּרָה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: } { ס } { אֲנֹכִי לַיהוָה אֲשִׁירָה } { ס } { שְׁמַעוּ מְלָכִים הֲאֲזִינוּ רֹזְנִים } { ס }

Écoutez, rois; princes, prêtez l’oreille: je veux, je veux chanter le Seigneur, célébrer l’Éternel, Dieu d’Israël.

3) Isaie 24;9 ישעיהו כ"ד:ט

ט) בְּשִׁיר לֹא יִשְׁתַּוְּיִן יַמֵּר שִׁכָר לְשִׁתּוֹ:

On ne boit plus de vin en chantant, les liqueurs fortes ont un goût amer pour les buveurs.

Sources talmudiques (-200 | +600)

4) Mishna Sota 9:11 א"י: טו' סוטה

(א"י) משבטלה סנהדרין, בטלה השיר מבית המשתאות, שנאמר (ישעיה כד) בשיר לא ישתו יין וגו')

Mishnah Sotah 9:11

Quand le Sanhedrin a été dissous, alors le chant a été aboli des maisons de festins, comme il est dit “On ne boit plus de vin en chantant”

5) Talmud de Jérusalem, Sotah 9a:12 א"י: ב' ירושלמי סוטה ט'

מתני' “משבטלה סנהדרין בטל השיר מבית המשתאות שנאמר בשיר לא ישתו יין:”... אמר רב חסדא בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהן ולא היו אומרים דברי נבלה בשיר. אבל עכשיו שאין אימת סנהדרין עליהן הן אומרים דברי נבלה בשיר.

Jerusalem Talmud Sotah 9a:12

Quand le Sanhedrin a été dissous, alors le chant a été aboli des maisons de festins, comme il est dit “On ne boit plus de vin en chantant”. Rav ‘Hisda dit : Au départ, la peur du Sanhedrin était sur eux et ils ne disaient pas de vulgarités dans leurs chansons. Mais maintenant qu’il n’y a plus cette peur du Sanhedrin sur eux, ils en disent.

6) Talmud de Babylone, Nidda 31b

גדה ל"א ב: ט"ז

מפני מה אשה קולה ערב ואין איש קולו ערב?... שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה.

Niddah 31b

Pourquoi la voix d'une femme est douce et pas celle d'un homme ? Comme il est dit “Car ta voix (note : au féminin) est douce et ton apparence agréable”.

7) Talmud de Babylone, Berakhot 24a

ברכות כ"ד א: י"ז

אמר שמואל: קול פאשה — ערוה, שנאמר: “כי קולך ערב ומראך נאוה”.

Berakhot 24a:

Shmuel dit : la voix d'une femme est *erva*, comme il est dit “ Car ta voix est douce et ton apparence agréable”.

8) Talmud de Babylone Kiddushin 70a

קידושין ע' א:י"ז

אמר רב נחמן בר יצחק: נשדר ליה מר שלמא לילתא [=אשתו של רב נחמן]? א"ל [=אמר ליה] [רב יהודה]: הכי אמר [שמואל: קול באשה ערוה].

Kiddushin 70a:17

[Rav Nachman bar Yitzhak said:] Let the master [Rav Yehuda] convey [greetings of] peace to [my wife] Yalta. [Rav Yehuda] said to him: Thus said Shemuel: A woman's voice is *erva*.

Rav Nachman Bar Yitzkhak dit "Que le maître transmette le *shalom* à Yalta. Il lui a dit : Ainsi dit Shmuel, "la voix d'une femme est *erva*".

Guéonim & Rishonim (600 | 1500)

9) Mordechai sur Talmud de Babylone, Berakhot chapitre 3 , n°80 (XIIIe siècle)

מרדכי מסכת ברכות פרק מי שמתו רמז פ

[וכן שוק וקול באשה ערוה ופי'רש] רב האי גאון דכל הני לענין ק"ש [=קריאת שמע]

Mordechai Berachot 80

De la même manière, la cuisse ou la voix d'une femme sont *erva*, et Rav Hai Gaon a expliqué que tout ceci est au sujet de la Kriyat Shema.

10) Raavya sur Berakhot 24a (XIIIe-XIVe siècle)

"Et je dis que la raison [de l'interdiction] est que, même si la voix n'est pas perçue par l'œil, elle provoque néanmoins des pensées sexuelles. Et toutes les choses [mentionnées ci-dessus concernant] l'*erva* s'appliquent spécifiquement à ce qui n'est pas normalement révélé, mais [concernant] une jeune fille qui révèle normalement ses cheveux - nous ne sommes pas concernés, puisque cela ne provoque pas [de pensées sexuelles], et il en va de même pour sa voix [pour celui qui y est habitué].

11) Rosh sur Berakhot, 3:37 (XIIIe-XIVe siècle)

פסקי הראש על ברכות ג':ל"ז

אמר שמואל קול באשה ערוה שנאמר כי קולך ערב פירוש לשמוע ולא לענין ק"ש

Shmuel a dit : “la voix d’une femme est erva” comme il est dit “Parce que ta voix est douce”, c’est à dire : à écouter et pas seulement pour Keriyat Shema.

12) Rashba sur Berakhot 24a (XIII-XIVe siècle)

רשב"א, ברכות (שם)
אמר רב חסדא : שוק באשה ערוה, ודוקא לאחרים ולאנשים ומשום הרהור אבל לעצמה לא, דהא קתני : האשה יושבת וקוצה לה חלתה ערומה. והא דאמר רב יצחק טפח באשה ערוה, ואוקימנא באשתו ובקריאת שמע. פירש הראב"ד ז"ל דאפשר דוקא ממקום צנוע שבה ועלה קאתי רב חסדא למימר דשוק באשה מקום צנוע וערוה הוא... אבל פניה ידיה ורגליה וקול דבורה שאינו זמר ושערה מחוץ לצמתה שאינו מתכסה אין חוששין להם מפני שהוא רגיל בהן ולא טריד, ובאשה אחרת אסור להסתכל בשום מקום ואפילו באצבע קטנה ובשערה ואסור לשמוע אפילו קול דבורה כדאמרינן בקדושין... ואלא מיהו נראה דדוקא קול של שאלת שלום או בהשבת שלום כי התם דאיכא קרוב הדעת, והרב אלפסי ז"ל שלא הזכיר מכל זה כלום כתב הראב"ד ז"ל דאפשר דמשום דאמרינן לעיל עגבות אין בהן משום ערוה סבור הרב ז"ל דכל שכן טפח ושוק ושערה וקול, וכתב הוא ז"ל דלא מן השם הוא זה אלא הכא משום דמטריד וברואה, ועגבות הא פרישנא דוקא דנפשיה ובאשתו ובאשתו רואה ואף על פי שנוגע, דכל שאינו רואה משום נגיעה לבד לא מטריד הואיל וגס בה.

13) Ritva, sur Kiddushin

ריטב"א, סוף מסכת קידושין

וכן הלכתא דהכל כפי מה שאדם מכיר בעצמו, אם ראוי לו לעשות הרחקה ליצרו – עושה, ואפילו להסתכל בבגדי צבעונין של אשה אסור כדאיתא במסכת עבודה זרה, ואם מכיר בעצמו שיצרו נכנע וכפוף לו ואין מעלה טינא כלל - מותר לו להסתכל ולדבר עם הערוה ולשאול בשלום אשת איש, והיינו ההיא דרבי יוחנן דיתיב אשערי טבילה ולא חייש איצר הרע, ורבי אמי דנפקי ליה אמהתא דבי קיסר, וכמה מרבנן דמשתעי בהדי הנהו מטרונייתא, ורב אדא בר אהבה שאמרו בכתובות דנקיט כלה אכתפיה ורקיד בה ולא חייש להרהורא מטעמא דארמין; אלא שאין ראוי להקל בזה אלא לחסיד גדול שמכיר ביצרו, ולא כל תלמידי חכמים בוטחין ביצריהן כדחזינן בשמעתין בכלל הגי עובדין דמייתנין, ואשרי מי שגובר על יצרו ועמלו ואומנתו בתורה, שדברי תורה עומדים לו לאדם בילדותו ונותנין לו אחרית ותקוה לעת זקנתו, שנאמר: 'עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו'

et ainsi est la loi que tout est en fonction de ce qu'une personne connaît d'elle-même, s'il est approprié pour lui de maintenir une distance (des femmes) à cause de ses pulsions sexuelles, il doit le faire ainsi, et même regarder les vêtements colorés des femmes est interdit... tandis que si elle sait que ses pulsions sexuelles se soumettent à lui et sont sous son contrôle... il est autorisé à regarder et à parler avec une femme qui lui est interdite et de demander le bien-être de la femme d'un autre homme et ce fut la situation avec Rabbi Yochanan qui s'est assis près des portes du mikvé et ne se souciait pas de son mauvais penchant et avec Rabbi Ami devant qui les servantes du roi les servantes du roi sortaient pour chanter et aussi pour plusieurs sages qui conversaient avec ces dames et avec Rav Ada bar Ahmad dont il est dit dans Ketubot qu'il a soulevé une jeune mariée sur ses épaules et a dansé avec elle sur ses épaules et il ne préoccupait pas de pensées inconvenantes

14) Shulchan Arukh - Even Haezer - Lois concernant le mariage 21:A

שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כא סעיף א א

צריך אדם להתרחק מהנשים א מאד מאד. ב] ואסור לקרוץ בידי או ברגליו ולרמוז בעיניו לאחד מהעריות. ג] ואסור לשחוק עמה, להקל ראשו כנגדה ב ד] או להביט ביופיה. ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור. ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. ואסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה, אפי' אינם עליה, שמא יבא להרהר בה. פגע אשה בשוק, אסור א] להלך אחריה, ה] אלא רץ ו] ומסלקה לצדדין ז] או לאחרי. ג) א) ולא יעבור בפתח אשה זונה, אפילו ברחוק ארבע אמות. והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ח] ונתכוין ליהנות ממנה, כאלו נסתכל בבית התורף) פ' ערוה) שלה. ואסור לשמוע ד קול ערוה או לראות שעה. ט] והמתכוין לאחד מאלו הדברים, מכין אותו מכת מרדות. י] ואלו הדברים אסורים גם בחייבי לאוין .

Une personne doit rester très éloignée des femmes. Il lui est interdit de faire des signaux avec ses mains ou ses pieds, ou de faire des allusions avec ses yeux, à l'une des arayot. Il est interdit de jouer avec elle, d'être frivole devant elle, ou de regarder sa beauté. Il lui est même interdit de sentir le parfum qu'elle porte. Il lui est interdit de regarder les femmes qui font la lessive. Il est interdit de regarder les vêtements colorés d'une femme qu'il reconnaît, même si elle ne les porte pas, de peur d'avoir des pensées [interdites] à son égard. Si l'on rencontre une femme sur la place du marché, il est interdit de marcher derrière elle, mais [doit] courir pour qu'elle soit à côté ou derrière lui. Il est interdit de passer devant la porte d'une femme aux mœurs légères [ou : d'une prostituée], même à quatre coudées [environ 6-8 ft ou 2-2,5 m] de distance. Si l'on regarde le petit doigt d'une femme avec l'intention d'y prendre du plaisir, c'est comme si l'on regardait son endroit honteux. Il est interdit d'écouter la voix d'une erva ou de regarder ses cheveux. Si quelqu'un fait intentionnellement l'une de ces choses, on lui donne des coups de fouet de rébellion. Ces choses sont également interdites dans le cas des interdictions bibliques ordinaires.

